

שמות (442)

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם (א, א)

אע"פ שמנאן בחייהן בשמותם חזר ומנאן במיתתן, להודיע חבתן, שנמשלו לכוכבים שמוציאן ומכניסן במספר ובשמותם (רש"י). **מדוע נמשלו הצדיקים לכוכבים דווקא?** מפרש ה"צורר המור": כשם שהכוכבים אינם מתבטלים ביום, אלא שאין באפשרות בני אדם לראותם אף שהם קיימים במקומם, כך גם הצדיקים לאחר מיתתם קרויים חיים ונשמתם גנוזה וצורורה בצורר החיים תחת כסא הכבוד, אלא שלמראה בני אדם אין הם נראים. זאת ועוד, דימויים הצדיקים לכוכבים מרמז על עיקר שלימות הצדיק, שדווקא במיתתו הנמשלת ללילה, אז ניכר אורו, כשם שהכוכבים מאירים יותר בלילה, אבל ביום, בחייהם, בעולם הזה, אין אורם ניכר ביותר.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

וַיִּמְרְרוּ אֶת תַּיִתָּהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה (א.י.ד)

כידוע, במקור נגזר על בני ישראל להשתעבד במצרים ארבע מאות שנה (כמבואר בבראשית ט"ו), אך מחמת קושי השעבוד, קיצר הקב"ה תקופה זו למאתיים ועשר שנים. **הגאון מוילנא** מוצא לכך רמז יפה בפסוק (מובא בפנינים משולחן הגר"א): הנה, טעמי הקריאה על המילים "וַיִּמְרְרוּ אֶת תַּיִתָּהֶם", הם הטעמים "קדמא ואזלא" דהיינו, בתרגום מארמית, "קדם והלך"; ללמדך, שעל ידי "וַיִּמְרְרוּ אֶת תַּיִתָּהֶם", התקיים "קדמא ואזלא", בני ישראל הקדימו והלכו לפני זמנם. ולא זו בלבד, אלא המלים "קדמא ואזלא" הן בגימטריא מאה תשעים בדיוק סך ההפרש בין ארבע מאות לבין מאתים ועשר.

"וּתְמַצֵּב אֶחָתוֹ מִרְחֹק לְדַעַה מַה יַּעֲשֶׂה לוֹ" (ב. ד)

ארע שהתאוננו בפני רבי ישראל מאיר הכהן מראדין זצ"ל בעל ה"חפץ חיים", אודות המצב הכלכלי הקשה של הישיבות. נענה ואמר: אצל משה רבינו נאמר "וּתְמַצֵּב אֶחָתוֹ מִרְחֹק לְדַעַה מַה יַּעֲשֶׂה לוֹ", מרים הנביאה לא דאגה לחיי משה רבינו, היה ברור לה שינצל, רק לא ידעה "מה יעשה לו", כלומר באיזה אופן תהיה ההצלה. לשון זו מצינו אף בעונשו של המקושש עצים (במדבר טו, לד) "כִּי לֹא פֹרַשׁ מֶה יַעֲשֶׂה לוֹ", מבאר שם רש"י, לא היו יודעים באיזו מיתה ימות, אבל יודעים היו שהמחלל שבת במיתה. אף אני, אמר החפץ חיים. אינני יודע באיזה אופן ימשיכו הישיבות להתקיים, אבל אני חושש כלל לעצם קיומן של הישיבות הקדושות!

ספר "להתענג בתענוגים"

וּתְשַׁלַּח אֶת אֲמָתָהּ וּתְקַחָהּ (ב. ה)

וברש"י: **אֶת אֲמָתָהּ** את ידה, מלמד שנשתרבה אמתה אמות הרבה. שאל הרה"ק **מקוצק זי"ע**, הרי בתיה ראתה שהתיבה נמצאת במרחק רב, ואם כן מדוע הושיטה ידה לתיבה? ותירץ, שלדבר מצוה אין לעשות חשבונות של סיכויי הצלחה. אדם צריך להשתדל ולעשות ככל יכולתו, והשאר ישלימו מן השמים, כנאמר (תהלים נז, ג) **'אקרא לאלקים עליון, לקל גומר עלי'.** אמר הרה"ק **הלב שמחה זי"ע**: בעת המלחמה בפולין, כאשר המצב היה קשה מאד ויהודים רבים היו זקוקים לעזרה ולא היתה יכולת לסייע להם, אמר אבי הרה"ק **האמרי אמת זי"ע**, שמבטיה עלינו ללמוד שבכל מצב, גם כשהיכולת לסייע נראית רחוקה, ולא נראה כלל שתבוא הצלה מפעולה מסוימת, צריכים להושיט יד ולנסות לסייע איש לרעהו. **ספר "ילקוט מאיש לרעהו"**

וַיַּגְדֵּל הַיָּלֵד וּתְבַאֲהוּ לְבֵית פְּרָעָה (ב. ו)

האבן עזרא (פרק ב, פסוק ג) מבאר שלא היה זה מקרה בעלמא שמשה גדל בבית פרעה, אלא בכוונה תחילה סובב הקב"ה שכך יהיה, שיגדל בבית פרעה. ושתי סיבות היו לדבר (א): ע"י שגדל בבית פרעה, לא הייתה רוחו של משה נמוכה ושפלה כדרך עבדים, אלא כדרך מי שגדל בבית מלכות ורגיל להיות בעל סמכות. (ב) טבעו של הציבור הוא כזה, שהוא מחשיב את מי שבא "מבחוץ", יותר מאשר מי שבא מקרבו ומתוכו ומכירים אותו מנעוריו; ולכן עדיף היה שמשה לא יגדל בקרב העם, אלא "מבחוץ", בבית המלכות. **אבן עזרא**

וַיִּקֶּם מֹשֶׁה וַיּוֹשַׁעֲנָן (ב. יז)

בחיידושי חתם סופר על התורה, מסביר המחבר שהתורה הולכת ומדגישה לאורך הפסוקים עד כמה היה משה רודף צדק ושונא עוולה, בכל מצב שהוא, בין כשמצרי מכה עברי, בין כשעברי מכה עברי, ובין כשזרים מכים זרים. בתחילה, רואה משה "איש מצרי המכה יהודי" והוא עומד לימין המוכה (לעיל, פסוקים יא-יב); וזאת, למרות שהמצרים משלו בעברים, כך שלכאורה הכאה זו היא בסך הכול הכאה של עבד שרבים היו מתעלמים ממנה; אך משה אינו יכול לראות עוול, ומתייצב לעזרת הנרדף. ועדיין, ניתן היה לחשוב שמשה יתערב וימנע עוול רק כשהנפשות הפועלות הן זר מצרי המכה איש עברי, מאחיו של משה; לכך באה התורה ומספרת (לעיל, פסוק יג) שגם כשמשה רואה "איש עברי מכה עברי אחר" גם אז מתייצב משה לימיו של המוכה ומוכיח את המכה. ולסוף, מתגלה עוד יותר תכונה זו של משה, בעניין בנות יתרו: כאן, אף אחד מהנפשות הפועלות אינו יהודי ואינו מאחיו של משה; ולא עוד,

אלא שמשו עצמו באותו זמן הוא גר מתגורר ומתנווד, בורח על נפשו (כלשון החתם סופר); ובכל זאת, משה אינו מהסס וחש לעזרת בנות יתרו ומושיע אותן מיד הרועים; כי זוהי אישיותו של משה, הוא אינו יכול לסבול עוול בשום דרך שהיא.

וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֹּאנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבָדָה וַיִּזְעְקוּ וַיִּפְתַּעַל שׁוֹעֲתָם אֶל הָאֱלֹקִים מִן הָעֲבָדָה (ב, כג)

נראה לפרש, דמלך מצרים נקרא היצר הרע (זוה"ק), ואמר הכתוב, שמדרך בני אדם ברוב הימים אשר יגיעו ויתעוררר במ בקרבם ויהרהרו בתשובה ויתחרטו על מעשיהם, ורוצים להמית היצר הרע. ויש שאינו משכיל לעשות תשובה כהוגן ולתקן העיקר, הם המדות רעות ולטהר מחשבותיו שיתפלל בלי מחשבות זרות, רק אחר שיהרהר בתשובה אמר יאמר בלבו שבזה הוא מתוקן כראוי, ומרפה עצמו מן התורה ומן התפילה, שהיא עיקר עבודה שהיא בלב, זו תפילה (תענית ב.). וזה שכתוב: **וַיֹּאנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבָדָה**, כאדם המתייגע ועומד לפוש אזי הוא מתאנח מיגיעתו ואינו עושה כלום, **וַיִּזְעְקוּ**, רוצה לומר, רק ביום כנופיא ותענית שאומרים סליחות אז זועקים ובוכים, אבל בשאר הימים אין מתאמצים כלל בתפילה, ואין זה תשובה נכונה, אף על פי כן השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו מקל צעקתם כאילו הם מתפללים בכוונה שלימה, וזהו: **וַיִּפְתַּעַל שׁוֹעֲתָם אֶל הָאֱלֹקִים מִן הָעֲבָדָה**, פירוש כאילו היה עבודה בלב, זו תפילה שלימה. **ספר "עלים לתרופה"**

וַיֵּרָא ה' פִּי סֵר לָרְאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹזָקִים וכו' (ג, ד)
מה היה קורה אילו משה לא היה סר לראות? אומר רבי משה סולוביצ'יק **צ"ל בספר "האיש משה"**: אלולא **"סֵר לָרְאוֹת"**, הקב"ה לא היה מדבר אתו. ויש בדברים הללו מוסר השכל ועצום, כי פעמים רבות הקב"ה פונה אל האדם בצורות שונות, פעם כשנוטה אליו חסד ופעם כשמעניש אותו, יש והפניה עקיפה, דרך ארוע שארע לחבר או לבן משפחה, ויש שהפניה ישירה אל האדם עצמו. אולם הצד השווה שבכולם הוא, שהקב"ה פונה אליך, ועליך לראות ולשים לב לדבר, עליך לסור ולראות מה קורה, מה רבונו של עולם רוצה ממני במעשה הזה. ואם תזכה ותנצל את ההזדמנות, תרויח את הרווח הרוחני שהזדמן לך, ואם ח"ו לא תשים לב, תפסיד את ההזדמנות להרויח רווחים רוחניים, ומי יודע אם תהיה לך הזדמנות נוספת. **ספר "זמיתק האור"**

וַיֹּאמֶר אֱלֹזָקִים אֶל מֹשֶׁה אָהֵיָה אֲשֶׁר אָהֵיָה (ג, יד)
חותמו של הקדוש ברוך הוא. אמת. כאשר שואל משה, במה יוכל להבטיח להם לבני ישראל, כי כל אשר הוא אומר להם יקום ויהיה במציאות, אומר לו השם יתברך, כי הערובה לכך הוא השם **"אָהֵיָה אֲשֶׁר אָהֵיָה"** המרמוז על אמת. שכן **"אמת"** בגימטריא ארבע מאות ארבעים

ואחת, והנה **"אָהֵיָה"** בגימטריא עשרים ואחת, **"אָהֵיָה אֲשֶׁר אָהֵיָה"** כלומר אהיה כפול אהיה, יוצא גם כן ארבע מאות ארבעים ואחת. וזו גם כוונתו של הפייטן: וכל מאמינים שהוא דיין אמת, ההגוי באהיה אשר אהיה (מוסף לראש השנה) **ספר "מענינה של תורה"**

הלכה: שהיית תבשיל על כירה מערב שבת
תבשיל שנתבשל כל צרכו מערב שבת, או שנתבשל רק כחצי בישולו, ועדיין אינו מבושל כל צרכו, וראוי לאכול מהתבשיל על ידי הדחק, יש אומרים שמותר להשהותו מערב שבת על גבי אש גלויה, כמו פתיליה של נפט, או גז, לצורך סעודת שבת, ואין צריך ליתן טס של מתכת או אזבסט, להפסיק בין האש לקדרה, אפילו אם התבשיל הולך ומצטמק, והצימוק יפה לתבשיל. ויש חולקים ומצריכים ליתן טס של מתכת או אזבסט להפסיק בין האש לקדרה. ומנהג הספרדים כסברא ראשונה ומשהם מערב שבת תבשיל כנזכר על גבי אש גלויה, אך יש להזהיר שבאופן כזה אין להחזיר הקדרה בשבת. **ספר "ילקוט יוסף"**

פתגם: אהבת ישראל יסוד הכל. **בעל שם טוב**

חקירה: ספקה דרבנן לקולא
אין צריך להחמיר מספק (דין ספק), או שכלל לא גזרו בזה (דין ודאי) **ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: האור פנימי: חסיד אחד שאל את רבו: אין מכניסים אור ללב? ענה הרב, לא מכניסים, רק מפנים מקום. שאל החסיד: וממה מפנים? אמר הרבי: ממה שאינו אור.

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה: יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זוירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'וסי חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אזיזה. **שלום בית:** גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג'. **זיווג הגון:** שרה זסון אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה. **הצלחה רבה בכל:** נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזיל לאוני. **לעילוי נשמת:** קלוד שלמה בן ז'רמן רבקה, ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, נסים חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסתר יחכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מזל אדסה בת גבי זרנגנה, אברהם בן אסתר, יהודה יוסף בן רחל.

